

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa P. sp. z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa w Warszawie
o ustalenie opłaty za użytkowanie wieczyste,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 grudnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 30 listopada 2020 r., sygn. akt V ACa 190/20,

- 1. zezwala stronom na złożenie pism procesowych z dnia 2, 10 i 23 grudnia 2021 r.;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. zasądza od P. sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Warszawie kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda P. sp. z o. o. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 listopada 2020 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opart na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., wskazując na jej oczywistą zasadność i na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych

i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1904) jego obowiązki obejmują zapewnienie jednolitości orzecnictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecnictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecnictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia SN z dnia: 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecnictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN z dnia: 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN z dnia: 24 października 2012 r., I PK 129/12; 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biul. SN 2015,

nr 5). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m.in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Rozumianemu w wyżej przedstawiony sposób pojęciu „istotne zagadnienie prawne” nie opowiada podniesiona przez skarżącego kwestia konieczności wyjaśnienia: (1) czy w świetle art. 17b ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (aktualnie: t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 2243 ze zm.; dalej: u.g.n.r.) konieczne jest rozpoczęcie prac budowlanych na nieruchomości gruntowej, aby można było zakwalifikować nieruchomość jako wykorzystywaną na cele mieszkaniowe, w sytuacji gdy zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego teren jest przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową, (2) czy w świetle powyższego przepisu o wykorzystywaniu na cele mieszkaniowe można mówić, gdy użytkownik wieczysty podejmuje czynności mające na celu rozpoczęcie prac budowlanych zgodnych z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, (3) w jaki sposób należy rozumieć pojęcie „wykorzystywania nieruchomości na cele mieszkaniowe”?

Zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w danej kwestii, bądź zostały wskazane okoliczności uzasadniających jego zmianę.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, wskazanym również przez samego skarżącego, podkreśla się, że o wykorzystywaniu na cele mieszkaniowe – w rozumieniu art. 17b ust. 1 pkt 2a u.g.n.r. – można mówić najwcześniej od chwili rozpoczęcia prac budowlanych w oparciu o pozwolenie na budowę budynku mieszkalnego (zob. wyrok SN z dnia 25 lutego 2010 r., I CSK 397/09). Skarżący nie przedstawił argumentacji, która miałaby wesprzeć słuszność jego twierdzeń odnośnie do zmiany tego stanowiska i uznania, że decydować powinien wcześniejszy moment, w szczególności moment uzyskania pozwolenia na budowę. Pogląd zatem wyrażony przez Sąd Najwyższy pozostaje aktualny.

Sąd Najwyższy ma również świadomość istnienia stanowiska wyrażonego w wyroku z dnia 19 maja 2010 r. (I CSK 591/09, OSNC 2010, nr 11, poz. 156), że trwała zmiana sposobu korzystania z nieruchomości – w rozumieniu art. 73 ust.

2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (aktualnie: t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1899 ze zm.; dalej: u.g.n.) – powodująca zmianę celu, na który nieruchomość została oddana w użytkowanie wieczyste, następuje w wyniku decyzji o pozwoleniu na użytkowanie obiektu budowlanego wzniesionego na tej nieruchomości. Pozostaje to jednak bez znaczenia dla niniejszej sprawy, bowiem powód na czas określania opłaty nie rozpoczął nawet prac budowlanych, a w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że jest to najwcześniejszy moment uznania, iż dana nieruchomość jest przeznaczona na cele mieszkaniowe, a tym samym nie istnieje możliwość obniżenia opłaty za użytkowanie wieczyste do wartości 1%.

Także w wyroku z dnia 12 stycznia 2011 r. (I CSK 98/10) Sąd Najwyższy podkreślił, że wykładnia językowa art. 17b ust. 1 u.g.n.r., uwzględniająca różnicę w sformułowaniu tego przepisu w porównaniu z art. 72 ust. 3 u.g.n., wyraźnie wskazuje, że o wysokości stawki procentowej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości wchodzącej w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa decyduje cel, na jaki wykorzystywana jest nieruchomość oddana w użytkowanie wieczyste, przez co należy przez nie rozumieć takie używanie nieruchomości i korzystanie z niej, które odpowiada zamierzeniu co do wykorzystania nieruchomości albo przynajmniej prowadzi do jego realizacji. Preferencyjną stawkę procentową opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości uzasadnia bowiem rzeczywiste wykorzystywanie nieruchomości – w znaczeniu wynikającym z brzmienia przepisu – oddanej w użytkowanie wieczyste na cel uznany przez ustawodawcę za zasługujący na wsparcie.

Jeżeli chodzi o oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), to zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze musi temu towarzyszyć wywód skarżącego, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentacja wskazująca na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, iż skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód

prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 155/21).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi w niniejszej sprawie do rozpoznania nie zawiera zaś żadnych argumentów na poparcie twierdzenia o jej oczywistej zasadności, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Nie wykazano zatem, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu powyższego przepisu. W skardze kasacyjnej zawarto jedynie polemikę z ustaleniami poczynionymi przez Sądy obu instancji, dokonany w oparciu m.in. o opinię biegłych sądowych. Tymczasem pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów (postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2018 r., II PK 213/17). Jest to istotne, gdyż zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest bowiem związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.).

Ponadto Sąd Apelacyjny sporządził szczegółowe uzasadnienie, rozważył wszelkie, niezbędne okoliczności sprawy, wskazując w szczególności przyczyny, dla których oparł się na opinii biegłej E. S.. Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty w konfrontacji z treścią uzasadnienia Sądu drugiej instancji i przyjętego przez niego kierunku rozstrzygnięcia sprawy świadczą o polemicznym charakterze stanowiska zaprezentowanego przez skarżącego. Brak akceptacji przez powoda zajętego przez Sąd odwoławczy stanowiska nie świadczy o tym, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona.

Również z konfrontacji motywów zaskarżonego orzeczenia ze stanowiskiem wyrażonym w powyżej wskazanych orzeczeniach Sądu Najwyższego nie wynika, aby zastosowanie przez Sądy *meriti* stawki 3% było błędne. Zauważenia bowiem wymaga, że w okresie ustalania opłaty powodowa spółka nie rozpoczęła prac budowlanych, a zatem nie przysługiwała jej opłata w wysokości 1% wartości nieruchomości. Wartość natomiast nieruchomości została oszacowana na podstawie opinii biegłych sądowych, co nie może zostać zweryfikowane na etapie postępowania kasacyjnego. O oczywistej zasadności skargi nie może bowiem przekonywać błędna – zdaniem skarżącego - ocena przez Sąd Apelacyjny dowodu z opinii biegłego. Kwestia ta usuwa się bowiem spod kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.; zob. np. postanowienie SN z dnia 8 lutego 2019 r., II CSK 404/18). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wywody sądu oparte na opinii biegłego, niekorzystne dla strony, nie stanowią podstawy dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego.

Reasumując, w skardze kasacyjnej nie powołano takich argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w Sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).